

DOI 10.37491/UNZ.106.1
УДК 347.1

Євген МІЧУРІН¹

СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ШКОДУ, ЗАВДАНУ З ВИКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ, ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄС ТА УКРАЇНИ

Досліджуються проблеми цивільно-правової відповідальності щодо відшкодування шкоди, завданої з використанням штучного інтелекту. Виявлено тенденції розвитку доктрини, згідно з якими вказана шкода досліджується в певних випадках як джерело підвищеної небезпеки, або ж як спеціальний делікт, або як загальний делікт. Встановлено особливості цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану з використанням штучного інтелекту. Обґрунтовано необхідність вироблення вдосконалених підходів до регулювання цивільної відповідальності з урахуванням наявних особливостей. Проаналізовано законодавство Європейського Союзу, що регулює проблеми цивільно-правової відповідальності щодо відшкодування шкоди, завданої з використанням штучного інтелекту. Виявлено тенденції, згідно з якими: 1) відповідальність покладається на особу; 2) пріоритет відповідальності оператора штучного інтелекту; 3) поділ відповідальності залежно від того, чи шкода спричинена системою штучного інтелекту, що належить до категорії з високим рівнем ризику або ж ні. Виявлено особливості законодавства Європейського Союзу, відповідно до якого встановлюються додаткові вимоги до функціонування та впровадження систем штучного інтелекту, що належать до категорії з високим рівнем ризику. Таке регулювання має

¹ доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, michurin@karazin.ua, <https://orcid.org/0000-0003-4283-4604>.

на меті забезпечити суспільство, окремих осіб, а також навколишнє середовище від потенційної шкоди, яку можуть спричинити високоризикові системи штучного інтелекту. Аналіз свідчить, що забезпечення надійності таких систем можливе за умов реалізації спеціалізованих технічних рішень, які включають механізми контролю, самодіагностики, оцінки ризиків тощо. Також обґрунтовано положення, що вся діяльність, пов'язана із застосуванням штучного інтелекту в сферах з підвищеним рівнем небезпеки, зокрема в галузі автотранспортних засобів, експлуатації безпілотних літальних апаратів та інших джерел підвищеної небезпеки, має здійснюватися винятково за умов обов'язкового страхування відповідальності. Такий підхід формує превентивний механізм компенсації потенційних ризиків.

Ключові слова: цивільна відповідальність, штучний інтелект, недоговірні зобов'язання, страхування відповідальності, суб'єкти цивільної відповідальності.

Постановка проблеми. Штучний інтелект є важливим технічним досягненням сучасної епохи, що дедалі активніше впроваджується у всі сфери суспільного життя. Його застосування охоплює не лише вузькі технічні процеси, а й широке коло суспільних відносин, зокрема тих, що врегульовані правовими нормами. У цьому контексті особливої актуальності набуває питання правової оцінки та регламентації штучного інтелекту.

Особливість штучного інтелекту полягає в його відносній автономності, яка значною мірою зумовлює ефективність цієї технології, разом з тим створює нові виклики для правової науки і практики. Зокрема, спостерігається активне прагнення розробників і винахідників інтегрувати штучний інтелект у різні технічні системи — від транспортних засобів і літальних апаратів до роботизованих платформ і автоматизованих систем управління. Ці технології все частіше проєктуються таким чином, щоби не лише допомагати людині, а й у багатьох випадках значною мірою її замінити. Тому важливим є відшкодування шкоди, завданої діяльністю виробів із штучним інтелектом [1, с. 72].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. О. О. Посикалюк дослідив проблеми штучного інтелекту і здійснив пошук правових конструкцій його введення в цивільний обіг [2, с. 142]. М. М. Веліканова проаналізувала відшкодування шкоди, завданої використанням технологій штучного інтелекту як спеціальний делікт [3, с. 17–21]. К. С. Токарева, Н. О. Савліва правильно зазначили, що в основу регламентації новітніх технологій повинні бути закладені європейські стандарти та рекомендації щодо захисту прав і свобод учасників відносин розробки та використання штучного інтелекту, договірних зобов'язань та юридичної відповідальності в галузі штучного інтелекту [4, с. 151]. У посібнику «Приватне ІТ-право» проаналізовано комплекс питань, що стосується правового регулювання відносин, пов'язаних із цифровізацією суспільства [5, с. 17–21]. При цьому потреба у

правовому регулюванні цивільно-правової відповідальності щодо відшкодування шкоди, завданої з використанням штучного інтелекту, залишається актуальною і ще далеко не вичерпана.

Мета статті полягає у виявленні особливостей цивільно-правової відповідальності щодо відшкодування шкоди, завданої з використанням штучного інтелекту в законодавстві України і ЄС. Завданнями, що постають, є виявити новітні тенденції правового регулювання цивільно-правової відповідальності щодо відшкодування шкоди, завданої з використанням штучного інтелекту; з'ясувати особливості доктринальних підходів до цієї проблеми.

Виклад основного матеріалу. Наразі намітилися декілька доктринальних підходів, що стосуються відшкодування шкоди, завданої з використанням штучного інтелекту. Перший полягає в тому, що відповідальність за шкоду з використання штучного інтелекту регулюється за нормами про відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки. Так, В. Кулинич пише: «Щодо правовідносин, які виникають внаслідок заподіяння шкоди роботами, то відповідальність, залежно від обставин справи, покладатиметься на володільців таких роботів, як на володільців джерела підвищеної небезпеки, або на виробників роботів (відповідальність за шкоду внаслідок дефекту в продукції)» [6]. Другий підхід, диференційований, полягає в тому, що відповідальність за шкоду з використання штучного інтелекту регулюється за нормами про джерело підвищеної небезпеки або ж це може бути загальний делікт. Зокрема, О. О. Посикалюк висловився таким чином: «Перспективним є застосування за аналогією правил деліктної відповідальності за шкоду, заподіяну твариною, до випадків, коли шкоду заподіяно внаслідок використання штучного інтелекту. Однак при цьому слід розмежовувати два випадки: 1) коли утримання тварин буде вважатися джерелом підвищеної небезпеки, до яких відносять диких звірів, службових собак та собак бійцівських порід тощо; 2) коли утримання тварин не буде становити підвищеної небезпеки. Тоді як у першому випадку буде мати місце окремий (спеціальний) делікт, то в другому — загальний (генеральний) делікт, а отже, будуть підлягати застосуванню загальні положення про відшкодування за завдану шкоду» [2, с. 142]. Отже, пропонується до потенційно небезпечного штучного інтелекту (скажімо, керовані ним транспортні засоби) застосовувати норми про джерело підвищеної небезпеки, до «звичайного» штучного інтелекту — загальні положення про відшкодування за завдану шкоду. Такий підхід просуває уявлення про вказану відповідальність. Третій підхід, що існує в науці — відповідальність за шкоду з використання штучного інтелекту, створює спеціальний делікт. Його прибічницею є М. М. Великанова. Вона зазначила, що оскільки така шкода є непередбачуваною, то і її заподіяння не охоплюється поняттям діяльності, що створює підвищену небезпеку для оточення. Назріла нагальна потреба на законодавчому рівні закріпити відшкодування шкоди, завданої використанням технологій штучного інтелекту як спеціальний делікт [3, с. 19, 21]. Такий підхід є прогресивним. Вказані підходи

певною мірою можуть бути використані під час формування законодавства про відповідальність за шкоду, завдану з використанням штучного інтелекту.

Для формування уявлень про цивільну відповідальність за шкоду, завдану з використанням штучного інтелекту, необхідно з'ясувати особливості його правового регулювання у ЄС.

У п. 6 Резолюції Європейського парламенту від 20 жовтня 2020 р. з рекомендаціями Комісії щодо режиму цивільної відповідальності для штучного інтелекту (2020/2014(INL)) вказано, що немає потреби в повному перегляді добре функціонуючих режимів відповідальності, але складність, зв'язність, непрозорість, вразливість, можливість модифікації шляхом оновлень, здатність до самонавчання та потенційна автономність систем штучного інтелекту, а також безліч залучених учасників, тим не менш, становлять значний виклик для ефективності положень про відповідальність на рівні Союзу та на національному рівні; необхідні конкретні та скоординовані коригування режимів відповідальності, щоб уникнути ситуації, коли особи, які зазнали шкоди або чие майно пошкоджено, залишаються без компенсації [7]. Це означає, що не має бути кардинального коригування норм про цивільну відповідальність за шкоду, завдану через використання штучного інтелекту, втім слід вдосконалювати законодавство із тим, щоб особи, які зазнали шкоди або чие майно пошкоджено через таку шкоду, отримували компенсації.

Резолюцією Європейського парламенту від 20 жовтня 2020 р. з рекомендаціями Комісії щодо режиму цивільної відповідальності для штучного інтелекту (2020/2014(INL)) розмежовується цивільна відповідальність для систем із штучним інтелектом високого ризику і, так би мовити, звичайного штучного інтелекту. Зокрема, п. 14 визначає, що система ШІ, яка несе високий ризик і діє автономно, потенційно наражає на небезпеку широку громадськість у набагато більшому ступені; виходячи з правових викликів, які системи ШІ створюють для наявних режимів цивільної відповідальності, доцільно встановити спільний режим суворої відповідальності для цих високоризикових автономних систем ШІ. Натомість, до інших систем з ШІ, що не належать до тих, які несуть високий ризик, п. 17 встановлює таке. Усі фізичні або віртуальні дії, пристрої чи процеси, що керуються системами штучного інтелекту, які не вказані як системи штучного інтелекту з високим рівнем ризику в Додатку до цього Регламенту, повинні залишатися предметом відповідальності на основі вини, якщо не діють суворіші національні закони та законодавство про захист прав споживачів. Національне законодавство держав-членів, включаючи будь-яку відповідну судову практику, щодо розміру та ступеня компенсації, а також строку позовної давності, повинні продовжувати застосовуватися. Особа, яка зазнала шкоди або збитків, завданих системою штучного інтелекту, не вказаною як системи штучного інтелекту з високим рівнем ризику, повинна користуватися презумпцією вини оператора.

13 березня 2024 р. у ЄС було прийнято Акт про штучний інтелект (*Artificial Intelligence Act*) [8] — надалі Акт. Зокрема, гл. III цього нормативного акта ЄС має назву «Системи штучного інтелекту з високим рівнем

ризик». До таких систем належать, зокрема, але не виключно, водні судна (Директива 2013/53/ЄС Європейського парламенту та Ради від 20 листопада 2013 р. про прогулянкові судна та персональні водні судна) [8], обладнання, що використовується у вибухонебезпечних середовищах (Директива 2014/34/ЄУ Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 р. щодо гармонізації законів держав-членів щодо обладнання та захисних систем, призначених для використання в потенційно вибухонебезпечних середовищах) [10] тощо.

Згідно зі ст. 16 Акта постачальники систем штучного інтелекту з високим рівнем ризику повинні мати систему управління якістю, відповідну статті 17; забезпечити, щоб система штучного інтелекту з високим рівнем ризику пройшла відповідну процедуру оцінки відповідності, до її розміщення на ринку або введення в експлуатацію; використовувати маркування SE в системі штучного інтелекту з високим рівнем ризику або, якщо це неможливо, на її упаковку чи супровідну документацію. Отже, постачальники систем штучного інтелекту з високим рівнем ризику повинні дотримуватися додаткових, більш суворих до звичайних вимог, зокрема, вказувати про можливу небезпеку продукції у її маркуванні.

Ст. 15 Акта встановлює, що системи штучного інтелекту з високим рівнем ризику повинні бути максимально стійкими до помилок, збоїв або невідповідностей, які можуть виникнути в системі або середовищі, в якому працює система, зокрема, через їхню взаємодію з фізичними особами або іншими системами. У цьому плані повинні бути вжиті технічні та організаційні заходи. Надійність систем штучного інтелекту з високим рівнем ризику може бути досягнута за рахунок технічних рішень щодо надмірності, які можуть включати резервні або стійкі до відмови плани. Системи штучного інтелекту з високим рівнем ризику, які продовжують навчатися після розміщення на ринку або введення в експлуатацію, повинні бути розроблені таким чином, щоб виключити або максимально знизити ризик можливого впливу упереджених вихідних даних на вхідні дані для майбутніх операцій (контури зворотного зв'язку), а також гарантувати, що будь-які такі контури зворотного зв'язку будуть належним чином розглянуті.

Наявність вказаних додаткових вимог для систем штучного інтелекту з високим рівнем ризику має забезпечувати від ризиків потенційного нанесення шкоди такими системами. Надійність систем штучного інтелекту з високим рівнем ризику може бути досягнута за рахунок технічних рішень.

П. 56 Резолюції Європейського парламенту від 16 лютого 2017 р. з рекомендаціями Комісії щодо норм цивільного права з робототехніки (2015/2103(INL)) [11] вказує на два важливі аспекти. На цьому етапі відповідальність має лежати на людині, а не на роботі (штучному інтелекті). Після визначення сторін, які несуть остаточну відповідальність, їхня відповідальність має бути пропорційною фактичному рівню інструкцій, наданих роботу, та ступеню його автономності, таким чином: що більша здатність робота до навчання або автономності і що довше триває навчання робота, то більшою має бути відповідальність його тренера; зазначає, зокрема, що

навички, отримані в результаті «навчання», наданого роботу, не слід плутати з навичками, що залежать лише від його здібностей до самонавчання, коли намагаються визначити особу, якій фактично можна віднести шкідливу поведінку робота.

Відтак вказана норма покладає відповідальність за шкоду, спричинену з використанням штучного інтелекту на людину. Що ж до відповідальності людини, вона згідно із вказаним пунктом залежить від автономності робота, рівня наданих йому інструкцій. Відповідальність користувача залежить від того, наскільки тривало він формував «навички» штучного інтелекту, що призвели до спричинення шкоди.

За законодавством України та ЄС потенційно можливою є цивільно-правова відповідальність за шкоду, завдану з використанням штучного інтелекту вказаним нижче особами.

Відповідальність власника джерела підвищеної небезпеки обладнаного штучним інтелектом. Вона вже освітлювалася в літературі. Щодо правовідносин, які виникають внаслідок заподіяння шкоди такими роботами, то відповідальність може покладатися на володільців таких роботів [5]. Власник штучного інтелекту буде відповідати за шкоду, спричинену джерелом підвищеної небезпеки за ст. 1187 ЦК України, якщо його дії порушують рекомендації виробника штучного інтелекту (порушення інструкції).

П. 11 Резолюції Європейського парламенту від 20 жовтня 2020 р. з рекомендаціями Комісії щодо режиму цивільної відповідальності для штучного інтелекту (2020/2014(INL)) [7] встановлює відповідальність оператора штучного інтелекту таким чином. Правила відповідальності, що стосуються оператора, повинні охоплювати всі операції систем штучного інтелекту, незалежно від того, де відбувається операція та чи відбувається вона фізично чи віртуально; операції в громадських місцях, які наражають багатьох людей на ризик, є, однак, випадками, які потребують подальшого розгляду; потенційні жертви шкоди часто не знають про операцію та, як правило, не мають претензій щодо договірної відповідальності проти оператора; коли шкода або збитки виникають, такі особи матимуть лише претензію щодо відповідальності за вину, і їм може бути важко довести вину оператора системи штучного інтелекту, і, таким чином, відповідні претензії щодо відповідальності можуть бути невдалими.

Отже, є своєрідний пріоритет відповідальності оператора штучного інтелекту, що встановлений законодавством ЄС.

Відповідальність виробника штучного інтелекту або продукції, обладнаного штучним інтелектом (наприклад, автомобілів, літальних апаратів, керованих ним), також може мати місце в окремих випадках. У літературі відзначається, що внаслідок заподіяння шкоди роботами відповідальність може покладатися на їхніх виробників як відповідальність за шкоду внаслідок дефекту в продукції [6].

Необхідно брати до уваги вимоги ст. 1210 ЦК України: шкода, завдана внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном, зокрема і таким, що є складовою частиною іншого рухомого чи нерухомого майна, включаючи електроенергію, підлягає відшкодуванню виготовлювачем товару або іншою особою, визначеною відповідно до закону; шкода, завдана внаслідок

недоліків робіт (послуг), підлягає відшкодуванню їх виконавцем. Щодо штучного інтелекту це можуть бути особи, які програмували штучний інтелект або виробляли продукцію з вмонтованим штучним інтелектом. Враховуючи особливості штучного інтелекту, вказані особи мають надавати інструкцію щодо використання відповідної продукції, причому докладну, що вміщуватиме принаймні такі розділи: призначення продукції, особливості її використання, ризики, пов'язані з використанням штучного інтелекту.

Якщо шкода була нанесена виробом із штучним інтелектом, який був придбаний споживачем, мають застосовуватися норми законодавства про захист прав споживачів. Зокрема, якщо для безпечного використання продукції, її зберігання, транспортування та утилізації необхідно дотримуватися спеціальних правил, виробник (виконавець) зобов'язаний розробити такі правила та довести їх до продавця або споживача, а продавець — до споживача, якщо відповідними нормативно-правовими актами, зокрема і технічними регламентами, не встановлено інші способи інформування споживачів про певні види ризику чи продукції. Ці правила цілком розповсюджуються щодо споживачів, які використовують штучний інтелект. Адже за законодавством споживач має право на те, щоб продукція за звичайних умов її використання, зберігання і транспортування була безпечною для його життя, здоров'я, навколишнього природного середовища, а також не завдавала шкоди його майну.

Діяльність з використанням штучного інтелекту необхідно віднести до такої, щодо якої нормативно-правовими актами, технічними регламентами мають бути встановлені вимоги стосовно безпеки для життя, здоров'я та майна споживачів і навколишнього природного середовища. Відповідна продукція повинна вводитися в обіг та реалізовуватися з дотриманням зазначених вимог.

Якщо до спричинення шкоди призвів дефект (налаштування) штучного інтелекту з вини виробника або він не попередив у інструкції з використання штучного інтелекту про потенційні його властивості, що завдали шкоди (що призвело до спричинення шкоди), відповідати має, зокрема, виробник за нормами про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту товару (дефекту у продукції).

Насамкінець, у майбутньому можливо гіпотетично уявити відповідальність штучного інтелекту, якщо він буди визнаний суб'єктом чи квазі-суб'єктом цивільного права. Утім, у доктрині треба буде розробляти нові механізми такої відповідальності. Необхідно буде серед іншого теоретично обґрунтувати та законодавчо закріпити, за рахунок якого майна має відбуватися відшкодування спричиненої шкоди. Скажімо, чи це буде наділення майном штучного інтелекту, з якого відбуватиметься відшкодування, або ж це відбуватиметься через обов'язкове страхування відповідальності.

П. 59 Резолюції Європейського парламенту від 16 лютого 2017 р. з рекомендаціями Комісії щодо норм цивільного права з робототехніки (2015/2103(INL)) [11] встановлює, що необхідним у зв'язку з ризиками настання шкоди штучним інтелектом є створення обов'язкової системи страхування, де це доречно та необхідно, для певних категорій роботів, за якою

(подібно до того, що вже діє щодо автомобілів) виробники або власники роботів будуть зобов'язані оформити страхове покриття на шкоду, потенційно завдану їхніми роботами.

Діяльність з використанням штучного інтелекту у сферах, що пов'язані з підвищеним ризиком (автотранспорт, безпілотні літальні апарати, інші, що належать до джерел підвищеної небезпеки), має здійснюватися із обов'язковим страхуванням відповідальності за спричинену шкоду. Такий механізм сприяє відшкодуванню збитків, спричинених через настання шкоди, завданої з використанням штучного інтелекту за рахунок страховика.

Висновки. Аналіз законодавства ЄС, що регулює проблеми цивільно-правової відповідальності щодо відшкодування шкоди, завданої з використанням штучного інтелекту, дозволяє казати про такі тенденції:

- 1) відповідальність покладається на людину;
- 2) пріоритет відповідальності оператора штучного інтелекту;
- 3) поділ відповідальності залежно від того, чи шкода спричинена системою штучного інтелекту, що належить до категорії з високим рівнем ризику або ж ні.

У цілому такі підходи узгоджені з вітчизняною цивільно-правовою доктриною та правовим регулюванням.

Уся діяльність, пов'язана із застосуванням штучного інтелекту у сферах з підвищеним рівнем небезпеки, зокрема в галузі автотранспортних засобів, експлуатації безпілотних літальних апаратів та інших джерел підвищеної небезпеки, має здійснюватися винятково за умов обов'язкового страхування відповідальності. Такий підхід формує превентивний механізм компенсації потенційних ризиків.

Шкода, завдана внаслідок недоліків робіт (послуг), підлягає відшкодуванню їх виконавцем. Щодо штучного інтелекту це можуть бути особи, які програмували штучний інтелект або виробляли продукцію з вмонтованим штучним інтелектом. Враховуючи особливості штучного інтелекту, вказані особи мають надавати докладну інструкцію щодо використання відповідної продукції, що вміщуватиме, зокрема, такі розділи: призначення продукції, особливості її використання, ризики, пов'язані з використанням штучного інтелекту.

Список використаних джерел

1. Мічурін Є. О. Правова природа штучного інтелекту. *Форум права*. 2020. № 5. С. 67–75. URL: <https://t.ly/t26sJ>.
2. Посикалюк О. О. Штучний інтелект: пошук правових конструкцій введення у цивільний обіг. *Право України*. 2022. № 6. С. 139–148. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського*. URL: <https://t.ly/bBILn>.
3. Великанова М. М. Відшкодування шкоди, завданої використанням технологій штучного інтелекту, як спеціальний делікт. *Нове українське право*. 2021. Вип. 3. С. 17–21. <https://doi.org/10.51989/NUL.2021.3.2>.

4. Токарева К. С., Савліва Н. О. Особливості правового регулювання штучного інтелекту в Україні. *Юридичний вісник*. 2021. № 3. С. 148–153. <https://doi.org/10.18372/2307-9061.60.15967>.
5. Мічурін Є. О. Приватне ІТ-право. Харків : Право, 2021. 176 с.
6. Кулинич В. Цифрова особистість: чи можуть роботи бути наділені правами? (05.12.2017; 11:46). *Юридична газета online*. URL: <https://t.ly/j1mjT>.
7. European Parliament resolution of 20 October 2020 with recommendations to the Commission on a civil liability regime for artificial intelligence (2020/2014(INL)). *European Parliament*. URL: <https://t.ly/uH5dF>.
8. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence and amending Regulations (EC) No 300/2008, (EU) No 167/2013, (EU) No 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 and (EU) 2019/2144 and Directives 2014/90/EU, (EU) 2016/797 and (EU) 2020/1828 (Artificial Intelligence Act) (Text with EEA relevance) PE/24/2024/REV/1 (OJ L, 2024/1689, 12.7.2024). *EUR-Lex*. URL: <https://t.ly/vHcYK>.
9. Directive 2013/53/EU of the European Parliament and of the Council of 20 November 2013 on recreational craft and personal watercraft and repealing Directive 94/25/EC Text with EEA relevance. *EUR-Lex*. URL: <https://t.ly/KvGoC>.
10. Directive 2014/53/EU of the European parliament and of the council of 16 April 2014 on the harmonisation of the laws of the Member States relating to the making available on the market of radio equipment and repealing Directive 1999/5/EC. *EUR-Lex*. URL: <https://t.ly/j1bUD>.
11. European Parliament resolution of 16 February 2017 with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103(INL)). *EUR-Lex*. URL: <https://t.ly/APTOU>.

Надійшла до редакції 29.04.2025
Рекомендовано до друку 02.05.2025

Ievgen MICHURIN

(V. N. Karazin Kharkiv National University)

Subjects Of Civil Liability For Damage Caused By The Use Of Artificial Intelligence Under The Legislation Of The Eu And Ukraine

The issues of civil liability for damage caused through the use of artificial intelligence are under examination. Trends in the development of legal doctrine have been identified, according to which such damage is, in certain cases, considered either as arising from a source of increased danger, or as a special tort, or as a general tort. The specific features of civil liability for damage caused by artificial intelligence are established. The necessity of developing improved approaches to the regulation of civil liability, taking into account the existing specificities, is substantiated. The legislation of the European Union regulating issues of civil liability for damage caused by the use of artificial intelligence has been analysed. The analysis reveals trends according to which: (1) liability is imposed on a person; (2) priority is given to the liability of the operator of the artificial intelligence system; (3) liability is distributed depending on whether the damage was caused by an artificial intelligence system classified as high-risk or not. The analysis also highlights the specific features of the European Union legislation, which establishes additional requirements for the operation and

implementation of artificial intelligence systems classified as high-risk. This regulatory approach aims to protect society, individuals, and the environment from the potential harm such high-risk AI systems may cause. The analysis shows that the reliability of such systems can be ensured through the implementation of specialized technical solutions, including mechanisms for control, self-diagnosis, and risk assessment. It is also substantiated that all activities involving artificial intelligence in areas of increased danger, particularly in the operation of motor vehicles, unmanned aerial vehicles, and other sources of heightened risk, must be conducted exclusively under conditions of mandatory liability insurance. Such an approach forms a preventive mechanism for compensating potential risks.

Keywords: *civil liability, artificial intelligence, non-contractual obligations, liability insurance, subjects of civil liability.*